

Vigala Sõnumid

Vigala valla ajaleht

NR. 9 (155)

Oktoober 2014

TASUTA

SISUTIHEDAD VIGALA MUUSIKA- JA AJALOOPÄEVAD

Vigala kogudus tähistas oma 675. esmamainimise aastapäeva. Üritus toimus Eesti vanimas vallas, mille alusdokumendiks on „Vigala õigus“ ja mille vanus ühtib Prantsuse Vabariigi aastaga – 1789.

Muusika saatis ajaloopäevi kolmel päeval. Esimesel päeval toimus kirikus orelikontsert, mis oli professor Andres Uibo pühendumus tema ideaalile kui ka oma isale, kes oli aastaid organist Vigalas ning Hugo Lepnurmele. Lisaks Uibole, esinesid veel Ulla Krigul ja Tiia Tenno.

Teist päeva nimetati ka Raplamaa ajaloopäevaks ning mille korraldas Eesti Metsavendade Liit. Kontsertmälestusteenistusel „Eesti eest“ teenisid kohalik koguduse õpetaja Kristiina Jõgi ja Raplast Mihkel Kukk. Enne kirikusse sisenemist oli võimalik tutvuda H. Hatto ja R. Kasekampi fotonäitusega ning M. Andrelleri näitusega „Metsavennad“. Kontsertjumalateenistus algas lippude sis-

setoomisega, nende hulgas Vigala rühma lipp, mis oli okupatsiooni ajal paguluses. Kontsertosas laulis isamaalilisi laule Vigala meeskviintett Olavi Meelese juhtimisel. Teenistu-

sel avas Eesti Endiste Metsavendade Liidu esimees Arnold Ojaste mälestustahvli Raplamaa metsavendadele ja Kaitseliidu Rapla maleva pealik major Meelis Pernits mälestustahvli kaitseliitlastele. Soovin tervist ja jõudu A. Ojastele, kel oktoobris täitub 86 eluaastat ning kes omal ajal elas 14 aastat metsavenna elu. Temalt tuli õigusega üleskutse liituda kaitseliiduga. Veel loeti ette läkitus E. Tartolt ning kiriku torn-monumendi ees pidas kõne vallavanem Priit Kärсна. Oluliseks tuleb pidada ka korjandust oreli remondiks.

Ajalookonverentsil esines ettekan dega metsavendluse uurija Martin Andreller. Põhjaliku teabe baasil kõneles Vigala Õigusest 225 Jaak Uibu. Konverentsi lõpul anti Eesti Metsavendluse Liidu liikme Heiki Magnuse käepigistuse saatel tänukirjad kaitseliitlastele.

Rapla malev ja Naiskodukaitse kinnitasid, et nende väliköögis keedetud lõunasupp maitstes kõikidele, seda jätkus peagi kohale jõudnud RAM lauljatelegi. Enne kontserti oli võimalik käia surnuaial, külastada käärkamb ris käsitöönäitust ning vestelda huvilistega lähemalt kui ka kaugemalt. Öhtul andis kontserdi Rahvusmees-

Ringkäik Kivi-Vigala kooli ees

Mälestustahvli avamine

koor, mis sel aastal tähistab 70-ndat juubelit, Mikk Üleoja dirigeerimisel. Esitati Gabrieli, Andres Uiibo ja Veljo Tormise loomingut. Viimane oli ka kuulajate seas. Üht Tormise lugu laulis Pirjo Püvi.

Pühapäeval pidulikul jumalateenistusel teenisid peapiiskop Andres Põder, koguduse endine vaimulik Kaido Soom ja mitmed külalised. Päev algas protsessiooniga koguduse maja eest, peatuti vallamaja ees, jõuti koolimaja juurde, sealt üle jõe kirikusse. Käiku saatsid mitmed laulud, Kivi-Vigalas võis kuulda selget ja kõlavat lauluhäält peapiiskopilt ja kohalikult koguduse õpetajalt. Häid soove jagati kohalikele elujärje parandamiseks, et koolid täituksid lastega, et jätkuks elu maal. Jumalateenistusel korraldati mõtet, need lapsed, naised ja mehed, kes Eestis elanud, ja ka elu andnud, saavad pilvepiirilt kindla veendumisega alla vaadata, öeldes „meie võitlus polnud asjata“. Kirikus sai õnnistuse peapiiskopilt õpetaja Kristiina Jõgi kootud kindakirjaline ristivaip. Keskseks motiiviks Neitsi Maarja ja temast sündinud Jeesus Kristus. Nagu pidu-

päeval tavaks ootas õues kohvilaud ning Vigala perenaised said näidata oma oskusi. See polnud veel kõik, ees ootas veel kammerorkestri kontsert. Solistideks Ka Bo Chan, Mari-Liis Uiibo, Aare Tammesalu ja Arvo Leibur. Kõlasid W.A. Mozarti, J.S. Bachi ja Andres Uiibo lood. Vigalas toimunu võttis kokku muusikaline juht, kodu-

paiga patrioot Andres Uiibo, eelkõige tänas ta üritusele kaasaaitajaid. Uiibo ütles Vigalas tehtu on nagu puhkus enne algavat välisreise. Tuleb tõdeda, et õnnestunud töö on vahel tõesti puhkuseks.

Päevad olid igati õnnestunud, kirik sai rikkamaks mälestustahvlite võrra ning ristisümbol vaibal võtab vastu kirikulisi. Need päevad olid tõenduseks, et maale on võimalik eluvaimu tuua, hea muusika oli toimuvale vahenduseks, eks alati võiks inimeste huvi suurem olla. Olgu kokkuvõtteks öeldud – rahvale on vaja oma lugu, mõista elu tervikteadmises, mõista oma minevikku – nii ajaloo suurust kui ka sügavat kaotuse valu. Neid inimeste lugusid on vaja jäädvustada. Juhan Liivi tsiteerides: „Kui rahvas unustab oma mineviku, ei ole tal tulevikku.“

Vigala koguduse esimees Heino Aosaar ühtib tänudega kiriku aastapäeva korraldajatele. Ma usun, Vigala tänab Sind, Andres Uiibo, väikest valda suureks tegemas.

*Pildistas, elas kaasa ja mõtiskles
tänutundega
Jaan Viska*

Veljo Tormis Meeskoori ees

**Vana-Vigala
Tehnika-ja Teeninduskool**

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks

TÖÖALASED TÄIENDKOOLITUSED

Auto keredetailide ettevalmistamine värvimiseks ja pindade värvimine - 60 t, algus november

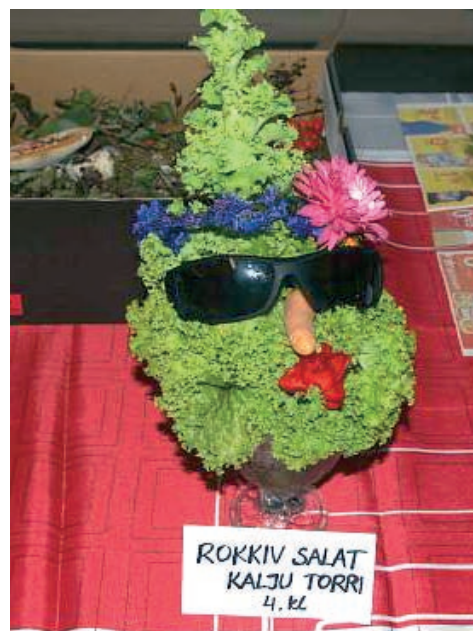
Arvutikoolitus, tabelarvutused MS Excelis - 30 t, algus november

Tervislik ja eritoitumine - 40 t, algus november

Haridus- ja Teadusministeeriumi ning Euroopa Sotsiaalfondi vahenditest finantseeritavad koolitused, tasuta antud valdkonnas töötavatele täiskasvanutele ja ümberõppijatele.

Kursuste lühioppekavad on kooli koduleheküljel.

Registreerimine ja lisainfo: Tel. 5662 4701 või e-post: ilmi@vigalattk.ee

ALGUS KIVI-VIGALA PÕHIKOOLIS

Algaski taas uus õppeaasta ja õnneks kokkuleppel ilmataadiga sai kuni kalendrisügise alguseni jätkuvalt sooja ning päikesepaistet nautida.

Tarkusepäeval algas jälle hariduse ja harituse poole püüdlemine ja seda ikka olenevalt sellest, kellel suurema kellel väiksema rõõmuga. Oma kooliaastat alustasime traditsioonilise aktuse, 1. klassi puu istutamise ning klassijuhataja tunniga ja siis tuli kino meie kooli külla – vaatasime koos toredat animafilmi „Frozen“. Eriti vahva oli, et õpilased ei kiirustanudki esimesel päeval kohe kodu suunas, vaid nautisid mõnuga filmielamusi ja sõpradega kohtumist.

Ka spordipäeval soosis ilmataat meid igati ning sportlikud sooritusel said tehtud ja oma tulemused võrreldes kevadega, kas parandatud või märgatud, et tuleb pärast suvepuhkust end rohkem käsile võtta.

Traditsioonilise sügisnäituse motoks oli sel aastal „Sügiseseid sahkerdused“ ja endiselt tuleb ainult kiita koolipere loomingulisust, sest näitusel olid eksponeeritud äärmiselt huvitavad taiesed. Rohkem pilte näitusest saavad soovijad vaadata meie kooli kodulehehelt.

Õpetajate päeva tähistame 6. oktoobril seega kokkuvõtet sellest võib lugeda juba järgmisest lehenumbri. Soovida jääbki üheksandikele tugevat närvi ja kannatlikku meelt õpetajate päeva läbiviimiseks ning kõigile kaunist sügist ja sõbralikku meelt!

Kivi-Vigala PK
Ilona Noor

KIVI-VIGALA PÕHIKOOL LOOMAAIAS

Meie kool on selle sügisese esimese õppereisi juba sooritanud. 19. septembril otsustati külastada looma-aeda. Seekord ei mindud aga lihtsalt loomi vaatama, vaid võeti loomadele midagi ka kaasa. Meie kool liitus kampaaniaga „Loomaaia loomadele kõrvitsaid.“

Võib öelda, et kõrvitsaid toodi hulгим ja mitte ainult kõrvitsaid. Loomadele sai viidud kartulit, peeti, suvikõrvitsaid ja muid aia- ning põllusaadusi. Bussi alumine pagasiruum oli igatahes pilgeni täis. Kohapeal sai kraam maha laaditud ja juba varsti oli näha kuidas kõrvitsaid loomadele ette sõidutati. Loodame, et loomad olid tänulikud. Ka kohapeal ei piirdunud vaid

loomade vaatamisega. Kõik klassid said endale töölehed ja pidid teatud puuride juures vajalikke märkmeid tegema. Näiteks saadi teada, et Kumai-kaeluskotka muna kaalub 264 grammi ja et jääkaru karvad on õõnsad, et paremini soojust hoida ja vee peal püsida. Mõned olid oma lehtede täitmisel usinamad, osa otsustas aga kiirelt burgeri putka kasuks. Igaüks ise teab kuskohast paremaid TEADMISI saab. Igatahes oli tore päev ja loodame, et saime puuriloomade toidulauda veidigi mitmekesistada. Järgmise veerandi reisimõtted on juba veidike sportlikumad.

Õpetaja Marko Kreuz

Uus „Kasvukoht“ Raplas

Eesti suurima juustutootja E-Piim kontserni kuuluv ettevõtte E-Farmer OÜ avas Raplas uue kaupluse, millel on vastavalt müügil olevatele kaupadele paslik nimi „Kasvukoht“. Pood asub „Rappeli“ keskuses Tallinna mnt 4.

Müügil on lai valik põllumajandustooteid, mis on sobilikud nii suurfarmi kui ka hobiaedniku tarbeks. Kauplusest võib leida söötasid erinevatele loomadele alates veistele mõeldud laiast valikust, lammaste, sigade, kanade, küülikute tarbeks kui ka lemmikloomadele - kassidele ja koertele. Loomulikult on olemas kõik muu vajalik - soolapõhised tooted (lakukivid jne), pesuvahendid, tarvikud (rehast ketivaiani), nii tava kui turvajalatsid, väetised ja taimekaitsevahendid. Vastavalt aastaajale on müügil ka hooajalised tooted, näiteks seemned või hoidistustarbed. Kui kellelgi on aga vajadus osta midagi ka tonnikaupa, siis seda väljastame Kaereperes asuvast laost.

Kaupluse lahtioleku aeg: E-P 10.00 - 20.00

Lao lahtiolekuaeg: E-R 11.00-15.00

Täiendav info: rapla@efarmer.ee või +372 53 469 666

 Kasvukoht

VALLAVALITSUSES JA VOLIKOGUS

Vigala Vallavalitsuses

16.09.2014 istungil otsustati:

- lubada jagada Vanamõisa küla Turt-
sa kinnistu kaheks maaüksuseks ja
Tõnumaa küla Turtsa kinnistu ka-
heks maaüksuseks;
- määrata koha-aadressid viiele maa-
üksusele;
- väljastada projekteerimistingimu-
sed ühe puurkaevu rajamiseks ning
kooskõlastada selle asukoht;
- väljastada projekteerimistingimused
ühe abihoone laiendamiseks;
- anda kirjalik nõusolek ühe abihoone
laiendamiseks;
- kinnitada Kivi-Vigala Lasteaia ni-
mekirja juurde üks laps;
- kinnitada Vana-Vigala Lasteaia ni-
mekirja juurde üks laps;

- eraldada sotsiaaltoetusteks 642.50
eurot.

30.09.2014 istungil otsustati:

- määrata Kausi külas Käära maaük-
susel asuva elamu teenindusmaa suu-
ruseks 18370 m²;
- tagastada õigusvastaselt võõranda-
tud maa ühele õigustatud subjektile;
- moodustada kaks katastriüksust
maa riigi omandisse jätmiseks;
- kiita heaks üks hajaasustuse prog-
rammi projekti aruanne;
- väljastada kasutusluba ühe puur-
kaevu kasutusele võtmiseks;
- anda kirjalik nõusolek ühe puurkae-
vu rajamiseks;
- kooskõlastada Leibre ristmiku ehi-
tusprojekt;
- eraldada sotsiaaltoetusteks 178 eu-
rot;
- eraldada mujal õppivatele põhikooli
õpilastele ja gümnaasiumi õpilaste-
le töövihikute toetust 20 eurot ühele
õpilasele;
- pikendada eelmise aasta lumetõrje-
tööde lepinguid samadel tingimustel
ühe aasta võrra.

Vigala Vallavolikogus

25.09.2014 istungil otsustati:

- kinnitada Päärdu küla külavane-
maks Krista Pesti;
- eraldada raha investeringute reser-

vist Kivi-Vigala Rahvamaja terrassi
korda tegemiseks;

- tunnistada peremehetuks varaks
Päärdu külas asuvad puurkaev ja
parkimisplats;
- võtta arvele peremeheta varana Jä-
divere külas asuvad kauplusehoone ja
tsehihoone;
- sotsiaal- ja tervishoiukomisjoni koos-
seisust vabastada Merje Voog ning
kinnitada komisjoni liikmeks Gerly
Puusepp;
- määrata sihtotstarbed neljale maa-
üksusele;
- anda nõusolek kolme maaüksuse ri-
giomandisse jätmiseks;
- võtta vastu Vigala valla arengu-
kava aastateks 2015 – 2020 aren-
guvisiooniga kuni 2025 (dokumen-
diga saab tutvuda aadressil [http://
avalik.amphora.ee/vigalavv/index.
aspx?type=12&id=23179](http://avalik.amphora.ee/vigalavv/index.aspx?type=12&id=23179) ja valla raa-
matukogudes);
- võtta vastu Vigala valla eelar-
vestrateegia 2015-2018 (dokumen-
diga saab tutvuda aadressil [http://
avalik.amphora.ee/vigalavv/index.
aspx?type=12&id=23181](http://avalik.amphora.ee/vigalavv/index.aspx?type=12&id=23181) ja valla raa-
matukogudes);
- kinnitada „Vigalasse elama“ toe-
tusprogrammi mahuks 2014. aastal
40 000 eurot ning nimetatud summa
eraldada investeringute reservist;
- arutusel oli Tõnumaa külas asuva
Krossiraja kinnistu kasutamine.

KAS SINA TEAD, MIS SU VANAEMA VÕI VANAISA HETKEL TEEB?

1. oktoobrit rahvusvahelist eakate
päeva on viimastel aastatel ka Viga-
la vallas veidi suuremalt tähistatud.
Nagu eelnevatel aastatel, oodati seegi
kord eakaid tasuta kontserdile Kü-
lade Keskusesse. Sel aastal hullutus
publikut show-mees Erich Krieger,
kes oma sirge selja ja meheliku vitaal-
susega pani pealtvaatajatel silma sä-
rama ning jala kaasa tümpsuma.

Noored inimesed arvavad sageli eksli-
kult, et nende vanaemad ja vanaisad
teevad päevast päeva vaid ühte sama
asja ning ei pea lugu heast muusi-
kast või seltskonnast. Tegelikult on
vanemad inimesed väga aldis pidudel
kaasa elama-laulma ning miks mitte
ka tantsima. Ja kui nad ei teagi kõike
“aifoonidest” ja “puutetundlikkusest”,
ei tähenda, et nad ei oskaks maailma
asjades kaasa rääkida või nende elu-
kogemusest poleks midagi endal õppi-
da.

Soovitan noortel enam tähele panna
oma vanaemade või vanaisade särt-
sakaid mälestusi ning miks mitte ka
pealtnäha igavaid õpetusi, sest tava-

liselt toetuvad need pikaajalisele elu-
kogemusele ja selle vastu ei saa!

Me kõik peaks meeles pidama, et va-
nanemine pole haigus, vaid normaalse
elu osa, millest pole pääsu kellelgi
ning rohkem oma lähedasi eakaid toe-
tama ja tunnustama!

Valik Eesti vanasõnu:

*Vana koer haugub varju peale, kutsi-
kas kogu peale.*

*Vanast ei saa enam noort, aga noorest
küll vana.*

*Noor inimene on vanast seitse korda
taga.*

Ilme Roosi

AVATI "VIGALASSE ELAMA" TOETUSPROGRAMM

"Vigalasse elama" toetusprogrammi eesmärgiks on soodustada aktiivsete ja lastega perede või ka lasteta noorte perede Vigala valda elama asumist või elamist, tagades head elutingimused ning seeläbi aidata kaasa elanike arvu püsimisele Vigala vallas.

Programmi eesmärgi saavutamiseks toetatakse 4 valdkonnas, sh majapidamise

- veesüsteemide,
- kanalisatsioonisüsteemide,
- juurdepääsuteede,
- elektriliitumiste ning autonoomsete elektrisüsteemide

rajamise või renoveerimisega (nõuetele mittevastava süsteemi või rajatise asemel uue ehitamine) seotud tegevusi. Rahastatavad tegevused on täpselt kirjeldatud volikogu määruses.

Taotluse rahuldamise korral makstakse toetust igas valdkonnas 50% abikõlblikest kuludest, kuid mitte üle 5000 euro. Projekti teostamiseks on aega maksimaalselt 15 kuud lepingu sõlmimisest. Igast valdkonnast saab taotleda toetust 1 korra, st toetatakse terviklahendusi (nt korraga rajatakse puurkaev ja torustik, kahes etapis seda teha ei saa).

NB! Arveldused taotleja ja töövõtjate vahel teostatakse alates 300 eurost eranditult pangaülekandega, ka väiksemad summad on soovitatav arveldada sularahata.

Toetuse taotleja peab vastama kõigile järgmistele tingimustele:

- 1) taotleja alaline elukoht on Vigala vallas asuv majapidamine, millele projektiga toetust taotletakse;
- 2) taotleja on kolinud valda viimase kolme aasta jooksul;

3) taotleja elukoht on rahvastikuregistri andmete kohaselt majapidamine, millele projektiga toetust taotletakse;

4) taotleja leibkonda kuulub vähemalt üks taotluse esitamise päeva seisuga kuni 18-aastane (k.a) isik (kes käib Vigala valla lasteaias või põhikoolis, kui kasutab lasteaiateenust või on põhikooliealine) või on tegemist lasteta noore perega (mõlemad abielus olevad pooled on kuni 30 aastased k.a.), kelle mõlema abikaasa alaline elukoht on majapidamine, millele projektiga toetust taotletakse.

5) taotleja on majapidamise omanik või valdaja (vähemalt 5-aastase lepingu alusel).

NB! Alaline elukoht on programmi järgi elukoht, kus isik veedab aastaringelt enamiku oma igapäevasest puhke- ja uneajast. Erandina kodust eemal õppivate gümnaasiumi-, kutsekooli- ja üliõpilaste puhul loetakse alaliseks elukohaks nende leibkonna aadress. St kui taotleja ei ela vallas pidevalt ja aastaringelt või kasutab hoonet suvilana, ei saa ta ka programmist toetust taotleda. Taotleja kohustus on vajadusel tõendada, et tema ja tema leibkond (abikaasa, lapsed) kasutavad elamut alalise elukohana.

Taotluseid võetakse vastu jooksvalt, kuni eelarves on programmi jaoks vahendeid. Taotlus esitatakse taotlusvormil koos nõutavate lisadega. Taot-

lusi hindab komisjon samuti jooksvalt ja taotluse eraldamise otsustab komisjoni ettepaneku põhjal vallavalitsus hiljemalt 40 päeva jooksul alates taotluse esitamisest.

Toetus on tulemuspõhine, st toetus makstakse välja peale töö(de) valmimist.

Olulised tingimused, mille rikkumisel kuulub toetus tagasimaksmisele hiljemalt 1 aasta jooksul:

- 2 aasta jooksul rahastamisotsusest peab olema ehitatud süsteem kasutusse võetud.
- 2 aasta jooksul projekti lõpptähtajast (tööde lõpust) peab hoonel olema kasutusluba (kui seda toetuse taotlemise ajal polnud).
- 3 aasta jooksul rahastamisotsuse tegemisest ei või taotleja lapsed asuda muu omavalitsuse lasteaeda või põhikooli, va tervislikel põhjustel.

St eeldatakse, et taotleja on heauskne ja tal on tegelik soov Vigalasse kolida. Kui mingil põhjusel tuleb taotlejal siiski peale tööde valmimist Vigalast ära kolida ja majapidamine müüa, on tegemist vääramatuga. Kui aga taotleja pole hoonet võõrandanud ja lihtsalt tema või osa tema perest otsustab elukohta vahetada, on tegemist lepingu rikkumisega.

Volikogu eraldas programmi avamiseks 40 000 eurot. Head taotlemist!

Lisainfo: Katrin Kalmus, katrin@vigala.ee, 489 4774

Vt Riigi Teatajast ka "Vigalasse elama" toetusprogrammi määrust (Vigala vallavalikogu määrus nr 10, 28.08.2014).

TEADE

Vigala Vallavalitsus teatab, et on peremehetu varana arvele võtnud Vigala vallas Jädivere külas asuva kauplus-hoone (ehitisregistri kood 109018238) ja lao (ehitisregistri kood 109018238), mille viimane omanik oli Gabriele-Linda Linna.

Vastuväited peremehetu ehitise hõivamise kohta esitada Vigala Vallavalitsusele aadressil Sääla tee 8/8, Kivi-Vigala küla, Vigala vald, Rapla maakond 78001, kahe kuu jooksul peale teate ilmutamist väljaandes Ametlikud Teadaanded ehk 29. novembriks 2014.

ALANUD ON EELARVETAOTLUSTE VASTUVÕTT 2015. AASTAKS

Käes on 2015. a vallaeelarve koostamine. Ootame MTÜ-de, seltsingute, üksikisikute, jne eelarvetaotlusi hiljemalt 07.11.2014 e-postiga: gerly@vigala.ee või paberkandjal tavapostiga vallavalitsusse.

Nii e-kirja kui ka tavakirja selgituseks palume märkida "Eelarvetaotlus 2015".

Taotlusvorm on saadaval valla kodulehel www.vigala.ee/taotlusvorm.rtf Taotlusvormile on soovitatav lisada kalkulatsioonid, lisaselgitusi jms. Juhul kui taotletakse projekti juhtimise kulude katmist, palun need kulud kindlasti taotluses või selle lisas lahti kirjutada.

Info: Gerly Puusepp, gerly@vigala.ee

VÕRUMAA MAHE JA MUHE

Elmises lehes ilmunud Võrumaa reisi jätk.

Hommikul lahkusime Urvaste vääksemast Nõiarüügist, kohalikud arvavad, et pindala suhtes jäävad nad teistele alla, aga pakutava teenusega pidavat ainulaadsed olema. Sõit jätkus läbi Nursi Sänna kultuurimõisa. Õuel võtsid meid vastu kaagutavad kanad, kes peagi andsid sõna pere-mehele Hendrik Noorele. Mõisa on sattunud üks tubli lastega noorpere. Juba on märgata edasiminekut - mõis on lagunemisest päästetud. Mõis kannab tiitlit kultuurimõis. Seal asub pood, raamatukogu, noortetuba, kodukino, dušši kasutamise võimalus, selvepesula, kaugtöökeskus, toimuvad koolitused, mis elavdavad kogukonna elu. Näide sellest, mida saab maale raamatukogu kõrvale rajada. Vaata ja imesta, kuidas üks Muhumaa sugemetega meremees tegi elus kannapöörde ning nüüdseks läheb kuues aasta Rõuges. Peremehel on eriline maailmatunnetus, näeb väge raamatutes, inimeste esinemistes, kosmoses. Mõisapargis algab Sänna Taavarada, mis kujutab Päikesesüsteemi mõõdus, kus ühele meetrile vastab miljon kilomeetrit kosmoses. Neli esimest planeeti on vahetult mõisa läheduses. Matkarajal on võimalik aimu saada Päikesesüsteemist, planeetide suurusest, valguse kiirusest. Päikesesüsteemi äärealade planeedid paiknevad kaugemal mõisast Pärlio-

rus. Seal räägiti meile kohalikust kultuuripärandist, peremees pidas igal juhul vajalikuks kosmilise keskkonna olemuse mõistmist. Henrik Noore jaoks on maal oleku eeliseks see, et siin saab oma südamedeed käia. Kohalik vald on talle sõbralik partner olnud, ta sõlmis vallaga tasuta rendilepingu 15 aastaks. Suur uudis oli, et ta asutas sellest sügisest erakooli, kuna leidis ümbruskonna põhikoolides liiga vähe lapsesõbralikkust. Kas erakoolid on uus suund hariduses, igal juhul alustas Sännas tööd 7 lapsega liitklassiga Leiutajate külakool. Uues koolis lähtutakse rohkem laste loomulikkusest huvist. Nad arvavad, et eluks paljusid vajalikke tarkusi tu-

leb õppida väljaspool või pärast kooli. Koolis käivate laste vanemad on nõustunud panustama 60 eurot igas kuus.

Sänna jäi meelde paigana, kus perekond Noor on valmis väljakutseteks laste sirgumisel, suureks kasvamisel kui ka külaelu edendamisel. Jätkugu neil vaimsus asjade hingestamisel.

Jalutuskäik Rõuges kui ühes Võrumaa aktiivsemas vallas kohaliku elu edendavate projektide elluviimisel. Kõrgel künnal märkasime monumenti Eesti Ema, mis paigaldati aastal 2010. Idee autoriks oli 2008. aastaisa Hans Sissas. Monument väärtustab Eesti naist emana ja on rahvuse kestvuse sümbol. Selle Udmurtiast toodud 22-tonnine kivirahn vormiti Ilme ja Riho Kulla poolt 6 tonniseks ja 3,6 meetri kõrguseks monumendiks.

Märkamatul jõudsimme endisesse varumiskontoris tehtud kunstikuuri, mis peitis endas kunsti, käsitööd, muusikat, kirjandust, moosi ja puid. Tegevusi kunstikuuris toimub palju: näitused, kursused noortele ja täiskasvanutele, on õpitud ehteid tegema, vaipa kuduma, maalima. Moosikeldri laes oli peidus üks nahkhiir, kuid neid pidi vahel rohkemgi olema. Kuuri pererahvas ütles, et Kunstikuuri katus ootab renoveerimist ning Leaderi meede pidi siingi aitama olukorda lahendada.

Rõuge vald paikneb 264 ruutkilomeetril, vallas üle 2200 elaniku, eriti üllatas külade rohkus - 108. Rõuge Ürgoru kaldal paikneb Leader tegevusgruppide poolt paigaldatud kollane aken, mis tugevdab piirkonna tuntust, eelkõige kutsub turisti tutvuma Lõuna-Eesti kultuuripärandiga, ime-

Sänna mõisas kanade tervitus

Sauna kõvera seljaga, välja sirge seljaga

lise loodusega. Neid kollaseid raame on paigaldatud 21 Lõuna-Eestisse, Viljandimaale ja Jõgevamaale. Kuna Rõuge kuulub turismiketti, siis Ööbikuoru Külustuskeskus pakub infot piirkonna kohta. Läheduses paikneb laululava ja tuulegeneraatoriga vaaketorn, mis oli suletud, sest teatud puitdetailide ühendused pole ajale vastu pidanud.

Sealsamas nägime muinasküla ehitust. Samuti Leaderi toetusel ehitati 2010. a viikingiaegne hoone, mille rajamisel kasutati vaid autentseid vahendeid. Kõnealusel hoonel elasid 2012. a veebruaris 5 ööpäeva vana-aja tingimustes arheoloogia tudengid, seda lugu kajastas ka ETV. Eluhoone kõrvale kerkivad teisedki hooned: suvekoda, ait, sepikoda, laut. Katuseroog on kohale toodud lausa Hiiumaalt.

Edasi ootas ees Mooska taluperenaine Haanja vallas. Peagi liikusime Eda Veeroja juhendamisel talukompleksi õuel. Teame Mooska talu elamusretkedest Haanjamaal: liha suitsutamine suitsusaunas, suitsusaunapärandi tutvustamine. Imestasime, kuidas üks pere suudab nii mitmekülgse tegevusega haarata ümbritsevat kogukonda. Sel aastal korraldati IV Haanimaa suidsusanna nätal. Korraldajate eesmärk oli, et inimene oskaks aja maha võtta ja kulgeda(elada) loomulikult. Võrumaa kultuuriruumile on 2014. aasta erilise tähendusega, mil oodatakse vastust UNESCO-lt, kas suitsusaun kuulub ülemaaailmsesse pärandinimistusse. Suitsusauna kombestik on säilinud Lõuna-Eestis ning see traditsioon vajab kindlasti säilitamist. Kuulsime mitmeid tarkusi saunavihtadest: neid tuleb teha enne jaanipäeva, kindlasti vanas kuus arukasest, sobivad vihaks

ka tamme, pihlaka, kadaka, sõnajala, nõgese ja teiste taimede varred. Saunas on aset leidnud mitmed inimelu sündmused - sündimisest surmani. Küll sünnitati, oldi kosja ja pulma ajal, põetati, lasti kuppu ja heideti hinge. (Juba 1934. a märkis M. J. Eisen, et suitsusaunakultuur on hääbumas.) Räägiti sauna läve kohal paiknevatest märkidest ning proovida anti rästiku leotist piirituses (kohapealne jook kannab nime handsa) tervistava turgutusena. See pidi olema kihvt rohi mitmete haiguste vastu. Kes proovis, pole öelnud, et ei aidanud.

Talukompleksi tutvumise järel proovisime ka suitsusauna toodangut, mis jõudis paljudesse peredesse. Küsisin kaua liha suitseb ahjus, tuleb välja, et 40 tundi, perenaisel on ahjus korraga 350 kg liha, pärast suitsu on järgi 280 kg. Saime teada ka, et kohalik põhjavee kvaliteet jätab soovida ning kaevuvett peab

pidevalt kasutama, sest seisev vesi rikneb. Saime korraga nii palju teavet, et jäi vaid pererahvast tänada ja soovida neile toredaid ettevõtmisi. Õnnestumiste rida paistis neil üsna pikk olevat.

Talust lahkudes ootas ees lõunasöök Haanja kohvikus Suur Muna. Mainimist väärib fakt, et seal tegutseb JoniJoni kommivabrik, kuigi vabrik on palju öeldud. Nägi mitmesuguseid käsitöökomme, alates apelsinisukadist, kooreiirist, apelsinirattaid, mitmesuguseid maiustusi, mida sai proovida ja kodustele viia.

Külastasime veel Vastseliina Piiskopilinnust. Jälle tuleb tõdeda, Leader programm on tõsiselt panustanud linnuse arengusse. Tegime giidi saatel ringkäigu linnuses, Neuhauseni peamajas, kabelis ning jõudsime enne koju sõitu keskaja veini degusteerida, hiljem kaasa osta ja üle tee käsitöökojast meeneid muretseda. Tartu piiskopi maadele 1342. a rajatud kaitseehitis oli võimsamaid vanal Liivimaal. Linnuse hävitas Peeter I Põhjasõja ajal. Linnust ümbritseb mõisapark, millest voolab läbi kiirevooluline Piusa. Neuhauseni peamaja annab täieliku ülevaate keskaegsest linnuserahvast.

Jääb tänada Võrumaa Partnerluskogust Ülle Urbanikku, kes panustas Vigala rühma reisikavasse tegusat, toimekat ja kultuuriväärtustavat Võrumaad. Tänu sõnad ka väsimatule bussijuhile Ahto Paaretile.

Üts ummaamuudu kolk (üks oma-moodi koht)

Jaan Viska

Küll maitseb hästi rästikuga hüva rüüp

Eestimaa õpib ja tänab

samisega tekitanud lastes normaalse ja eluterve suhtumise kooliümbruse koristustöödesse. Tänu sellele on tema klass koos klassijuhatajaga esitatud ka Keskkonnakäpp 2014 konkursile.

Raili suhtleb aktiivselt oma õpilaste vanematega ning kaasab neid ekskursioonidele, matkadele ja ka teistele kooli üritustele. Tublit tööd klassijuhatajana näitab ka see, et just tema klassi lapsevanem on alati esindatud kooli hoolekogus. Lisaks koolitööle jagub Railil jaksu osaleda folklooriselt Kiitsharakad tegemistes ja olla üheks oma küla sädeinimeseks.

Üldhariduse sõber nominent Vana-Vigala Tehnika-ja Teeninduskool

Vana-Vigala TTK on olnud Vana-Vigala Põhikoolile aastaid suureks ja toetavaks sõbraks ning koostööpartneriks. Vana-Vigala küla 2 kooli – Vana-Vigala Põhikool ja Vana-Vigala Tehnika- ja Teeninduskooli - tegevused ja inimesed olnud seotud ja ühendatud juba viimased 25 aastat. Kui Vigala Algkool alustas kasvamist põhikooliks, olid just TTK õpetajad need, kes abistasid üldainete õpetamisel. Põhikool on saanud kasutada kutsekooli erinevaid ruume, toitlustamine on olnud alati toimunud kutsekooli sööklas, kutsekooli ühiselamu ruumides asub põhikooli õpilaskodu, juba 10 aastat on koostöös tegeletud käitumisprobleemidega ja koolikohustusliku ea ületanud õpilastele põhihariduse andmisega – töös on eelkutseõppe programm. Koos põhiharidus õpingute jätkamisega Vana-Vigala PK-s toimub õpilastele kutseõpe Vana-Vigala TTK-s ja tugevdatud kasvatustöö eelkutseõppele määratud õpilaskodus. 10 aasta jooksul on lõpetanud 140 eelkutseklasside vilistlast. Kutseõppe raames läbivad need õpilased ehituspusepa ja ehitustisleri õppekava kutsekooli õppebaasides kutseõpetajate käe all. Suure osa õppeaineid õpetavad ka kutsekooli üldainete õpetajad.

Kui 2009-2010 aastal toimus Vana-Vigala Põhikooli mõisahoone ulatuslik rekonstrueerimine, mille tööd kippusid venima ja põhikool oli jäänud nii-öelda "lageda taeva alla", pakkus just kutsekool kasutamiseks oma ruume ning ei küsinud peale otseste kulude mingit üüriraha. Tasuta on saadud alati kasutada kutsekooli aulat ja maadlussaali. Arutlusel on olnud koostöö tihendamine lisaks ole-

masolevale: huviringides osalemine, õppeklasside kasutamine.

Aastaid on põhikool käinud nii hommiku- kui lõunasööki söömas Vana-Vigala TTK sööklas ning sel aastal sai lõunasöögi menüü positiivset tagasisidet Rapla maakonna koolimeenüide hulgas.

Aasta klassiõpetaja finalist Krista Tõldmaker

Krista Tõldmaker on klassiõpetaja, kes läheb kaasa kõigi muutustega, unustamata seejuures kohalikku pärimuskultuuri ja folkloori. Oma 25 tööaasta jooksul on ta olnud avatud kõigele uuele – tema õpetamismeetodikasse on kuulunud nii akvaariumõpe kui üldõpetus, ta on aktiivne erinevate tehniliste ja innovaatiliste vahendite kasutamises, on läbinud rahvatantsujuhtide, pärimuskultuuri, -muusika ja -tantsu ning folkloori alased koolitused. Et valmis olla muutusteks haridusmaastikul läbis ta klassiõpetaja magistriõppekava, samuti mentorkoolituse ning on täiendanud end ka põhikooli kehalise kasvatuse õppekava osas. Tema viimaseks väljakutseks on haridustehnoloogia alane ümberõpe Tallinna Ülikooli Haapsalu Kolledži juures. Krista valmisolek ja julgus kaasa minna kõige uuega on ka tema õpetatavad lapsed teinud julgeteks, arukateks ja ennast analüüsivateks õpilasteks. Tänu oma folkloori- ja pärimusalasele väljaõppele on kõik Krista õpilased juba esimesest klassist alates alustanud plokkflöödi ja 6-keelse väikekandle mängimisega ning esinevad juba esimese kooliaasta jooksul kogu koolipere ees. Tänu Krista folkloori- ja pärimuskultuuri alastele oskustele on Vana-Vigala Põhikoolis koostöös folklooriselt Kiitsharakad valmistatud hulgaliselt 6-keelseid väikekandleid, hiiu-rootsi kandleid, kandlevõtmeid ja kandlekotte. Erinevates projektides on osalenud nii õpilased, nende vanemad kui ka kogukonna liikmed. Alates 2003. aastast on Vigala vallas korraldatud laste folkloorilaagreid ja muid pärimuskultuurialaseid ettevõtmisi.

Lisaks ainealastele teadmistele ja pärimuskultuurile on Krista kõigis oma õpilastes arendanud ka töökasvatust – juba aastaid on hoolt kandnud mõisa ümbruse korrastustööde eest. Kuna Vana-Vigala Põhikooli õppekava näeb ette õpilaste osalemise nii suvistel aiatööpäevadel kui ka õppeperioodil toimuvatel kooliümbruse korrastustöödel, siis on asjatundlik ja

4. oktoobril toimus Tartus Vane-4. muise kontserdisaalis pidulik Aasta Õpetaja auhinnagala Eestimaa õpib ja tänab, mida sai jälgida ka ETV vahendusel. Vana-Vigala Põhikooli poolt esitatud kandidaatidest olid palutud galale Aasta klassijuhataja nominent Raili Roosi, Üldhariduse sõbra nominent Vana-Vigala Tehnika- ja Teeninduskool ning Aasta klassiõpetaja finalist Krista Tõldmaker ja Aasta teo finalist Vana-Vigala Põhikool.

Aasta klassijuhataja nominent Raili Roosi

Raili Roosi on Vana-Vigala Põhikooli liitklassi juhatajana teinud tänuväärset tööd "meie"-tunde tekitamisel. Vana-Vigala Põhikoolis on kolm aastat töötanud liitklass, mille juhatajaks on olnud Raili Roosi. Kui nad alustasid, oli I klassis 2 õpilast ja III klassis 4 õpilast. Juba esimesest nädalast on Raili alati toonitanud, et tal on üks klass ning nad on kõik üks sõbralik pere. Kuna Vana-Vigala Põhikool on õpilaskoduga kool, siis on meile juurde tulnud õpilasi ka mujalt ning nemadki on liitklassi sattudes saanud kohe selle sõbraliku pere liikmeteks.

Suveperioodil hoolitseb Raili Roosi ka kooliümbruse korrastamise eest ning on oma tegevuse ja õpilaste kaa-

eeskujutav näitav õpetaja väga oluline. Kui mõned õpilased ei osale aktiivselt kooliümbruse korrastamisel, siis Krista klass on alati ka vabatahtlikult nõus õues tegutsema.

Aasta tegu hariduses finalist Eelkutseõpe Vana-Vigalas

Alates 2003. aastast on Vana-Vigala Põhikool koostöös Vana-Vigala TTK-ga pakkunud probleemsetele õpilastele programmi "Uus võimalus" raames võimalust omandada põhiharidus eelkutseõppe klassides.

Programm "Uus võimalus" on suunatud õpilastele, kelle põhihariduse omandamine on katkenud või seda ähvardab katkemine. Lisaks erisustele õppetöös on ka õpilaste vaba aeg ja elu ühiselamus teiste reeglite järgi korraldatud – kuna tegemist on probleemsete noortega, siis on oluline nende vaba aja sisustamine ja rangemate reeglite kohaldamine ühiselamus. Igal klassil on oma pedagoog-kasvataja, kes lisaks tööle ühiselamus aitab jälgida osalemist õppetöös ning lahendada probleeme. Igal aastal osalevad õpilased riigikaitse laagrites, külastatakse erinevaid muuseume, tehakse õppekäike, tublimad saavad preemiaks külastada ujulat ja kino.

10 aasta jooksul on Vana-Vigala Põhikooli eelkutseõppe klasside lõpetajaid olnud 140. Vanim lõpetaja on olnud 27-aastane. Lisaks lõpetajatele on kõik õpilased, kes on nimetatud klassides õppinud, saanud uue võimaluse alustada puhtalt lehelt ning ennast muuta. Paljud lõpetajad on jätkanud oma haridusteed Vana-Vigala TTK-s või mujal kutsekoolides. Paljudest on saanud tublid tööinimesed, kes ikka leiavad tee Vigalasse, et tulla vaatama õpetajaid ja kooli ning rääkima oma tööst ja perest – ka lapsed on tihti kaasa võetud. Töö eelkutseklassidega on olnud üheks Vana-Vigala Põhikooli jätkusuutlikkuse tõestamise vahendiks. Õpetajate jaoks on töö selliste õpilastega olnud tõeliseks väljakutseks, millega toimetulemiseks on koolid korraldanud erinevaid koolitusi, muretsenud innovaatilisi õppevahendeid, teinud koostööd paljude erinevate asutuste ja organisatsioonidega. Aastate jooksul on õpilased muutunud üha probleemsemateks, kuid võib väita, et meie õpetajatel on olemas valmisolek tööks probleemsete ja erivajadustega õpilastega.

Margit Liira

Vana-Vigala Põhikooli direktor

KAITSEKS EMAKAKAELA VÄHI VASTU: HPV vaktsiin ja vaktsineerimine Rapla haiglas

Inimese papilloomviirus (HPV) on sageli esinev viirus nii naistel kui meestel. Viirusel on üle 100 erineva tüübi. Umbes 30 HPV tüüpi põhjustavad suguelundite nakkusi. Ühed viiruse tüübid (HPV6, HPV11) põhjustavad kondüloome ja emakakaela healoomulisi muutusi. Teised kõrge riski viirused (HPV16, HPV18) põhjustavad emakakaela epiteelrakkude muutusi, mis võivad ravimata juhul olla kasvaja tekkimise põhjuseks. HPV tüübid 16 ja 18 põhjustavad ligi 70% emakakaelavähi juhtudest. Eestis saab emakakaelavähi diagnoosi igal aastal 150-160 naist ja sageli haigestuvad nooremad naised. Emakakaelavähk on noorte (15-44-aastaste) naiste seas surma põhjustavate pahaloomuliste kasvajate hulgas Euroopas ja Eestis teisel kohal. Seetõttu on oluline igas vanuses naistel käia regulaarselt naistearsti juures kontrollis ja osaleda emakakaelavähi sõeluuringul. Sõeluuringul teostatakse Pap-test, mille abil on võimalik avastada muutusi emakakaela epiteelrakkudes. Enamasti võtab emakakaelavähi tekkimine aega aastaid, kuid mõnel juhul võib protsess olla kiireloomuline. Varajane diagnoos on sel juhul äärmiselt oluline, kuna tänapäeval on olemas efektiivsed ravivõimalused.

HPVga võib nakatuda iga inimene, kes on seksuaalselt aktiivne. Võimalik on nakatuda ka suguühites olemata – piisab vaid ühekordsest nahk-naha kontaktist. Paljudel viirusega nakatunud inimestest haigustunnused puuduvad ja nad kannavad viirust edasi ise seda teadmata.

HPVga nakatumise ohtu saab vähendada kasutades kondoomi, kuid seegi ei ole alati kindlaim viis. Kondoom ei kata kogu suguelundite piirkonda ja seetõttu ei hoia see nakatumist täielikult ära. Lisaks oleks mõistlik alustada seksuaaleluga hiljem ja omada vähem seksuaalpartnereid – lühidalt, mida vähem seksuaalkontakte, seda väiksem risk nakatuda viirusega.

Olulisel kohal HPV nakkuse vältimisel ja emakakaelavähi ennetuses on HPV-vastane vaktsineerimine. Peamiseks sihtrühmaks on 9-14-aastased tüdrukud, kuid efektiivne on vaktsineerimine ka 15-26-aastaste naiste seas. Ideaalsel juhul peaks vaktsiini manustama enne võimalikku kokkupuudet HPVga, seega enne suguelu algust.

Hetkel Eestis on olemas 2 erinevat

tüüpi vaktsiini – Cervarix ja Silgard.

Cervarix vaktsiin on kahevalentne – see tähendab, et vaktsineeritakse HPV 16 ja HPV 18 vastu. Kuid viimased uuringud näitavad, et vaktsineerimise järgselt tekib immuunsus ka teiste kõrge riski viiruste vastu. 9-14-aastastel lastel soovitatakse teha 2 doosi – teine vaktsiini doos esmasest vaktsineerimisest 6 kuud hiljem. Alates 15. eluaastast tuleb teha 3 doosi – teine vaktsiini doos esmasest vaktsineerimisest 1 kuu hiljem ja kolmas doos esmasest vaktsineerimisest 6 kuud hiljem.

Silgard vaktsiin on neljavalentne. Lisaks kaitsele HPV16 ja HPV18 vastu, annab Silgardiga vaktsineerimine kaitse ka HPV6 ja HPV11 vastu, mis on peamised suguelundite tüügaste põhjustajaks. Silgardi võib manustada 9-13-aastastel 2-annuselise skeemi järgi (0. ja 6. kuul). Alates 14. eluaastast tuleb manustada vaktsiini 3-annuselise skeemi järgi (0. ja 2. ja 6. kuul). Kõik 3 annust tuleb manustada 1 aasta jooksul.

Paljudes riikides on HPV-vastane vaktsineerimine riigi poolt rahastatavas vaktsineerimiskalendris. Tütarlapsi (osades riikides ka poeglapsi) vaktsineeritakse 9-13-aastaselt – riigiti vanus erineb. Siiani pole HPV-vastased vaktsiinid Eesti vaktsineerimiskalendrisse lisatud, kuid meie naistearstid on esitanud taotluse tütarlaste vaktsineerimise alustamiseks. Kahjuks ei ole lähima paari aasta jooksul riigi poolt HPV-vastast vaktsineerimist loota. Seetõttu vanemad, kes soovivad lasta oma last vaktsineerida, peavad vaktsiini eest ise tasuma. Eriti kasulik oleks hetkel vaktsineerida 12-14-aastased tütarlapsi, sest siis piisab kahest doosist.

Rapla haiglas saab HPV vastu vaktsineerida nii lapsi kui täiskasvanuid. Vaktsineerimist ja selle dokumenteerimist teostab haigla polikliiniku protseduuride kabineti õde. Sinna saate pöörduda tööpäeviti kella 8-15 vahel. Hetkel on meil olemas mõlemad Eestis saadavad vaktsiinid ja tasulise teenusena maksab vaktsiini üks doos 112€.

Kui eelnevalt soovite vaktsineerimisalast nõustamist, kus saaksite põhjaliku selgituse, siis soovime registreeruda naistearsti vastuvõtule telefonidel 4890710 või 4890711. Kui on olemas ravikindlustus, siis naistearsti vastuvõtu eest tasub haigekassa.

Katrin Pruus, günekoloogia resident

Alates 2013. aastast on rahvakultuuri mentorprogrammi lisaks laulu- ja tantsupeo protsessis osalevate kollektiivide nõustamisele lisandunud ka omaette programmid käsitöömeistrite ja harrastusteatri toetamiseks ning nõustamiseks.

Vana-Vigala näitetrupil „Topelt-Kiiks“ oli õnn läbi mentorprogrammi saada kokku ja saada koolitust lavastaja Elmo Nüganenilt.

Vaatamata sellele, et tegemist on oma valla mehega, ei olnud suurlavastajaga kokkusaamisi sugugi kerge kokku leppida. Seda suurem oli heameel, et Elmo meie soovi just teda omale mentoriks valida, aktsepteeris ja meile appi tuli. Kuna selline „õnn“ omale kutseliste lavastajate hulgast koolitaja välja valida langeb sülle vaid korra, sai ka suured eesmärgid püstitatud – hakkame lavastama Tšehhovit. Elmo Nüganen on ju vabariigis üks parimaid Tšehhovi lavastajaid ja mis selgus, et „Kirsiaed“ on veel tema lemmiklavastus! Millega see asi päadis on enamusel valla kultuurieluga kursis olevatel isikutel teada. Kuna lugu on meie trupi jaoks aga tähenduslik, siis paneks selle siinkohal paari sõnaga kirja.

Asusime juba sügisel trupiga palehigis tükiga tööle, sai näitlejaid otsitud, teksti analüüsitud ja ka proove tehtud. Aga õiget meeolu ei tulnud ega tulnud, kevadel Raplamaa näiteringide festivalil sai isegi katkendiga üles astunud, kuid ikka tundus, et „Ime on jäänud tabamata“. Samuti toimus trupis pidev liikumine, pidevalt oli osatäitjaid puudu. Sellises seisus toimus jaanipäeval meie esimene kohtumine mentoriga. Olin väga pabinas, olin ilmselgelt oma võimeid

truppi Tšehhovi vaimustusse pöörata üle hinnanud ja nüüd tuli sellest aru anda ...

Aga kohtumine oli minu hirmudele vaatamata väga meeldiv, kõik sai ausalt ära räägitud, läks veidi aega ja suurlavastaja peas oli juba valmis „kiiksuga“ plaan, mis meie näitetrupi jaoks nii sobiv tundus. Teisedki trupi liikmed olid valmis etenduse kontseptsiooni muutma ja mis peaaegu saime keskenduda sellele, mis meil on – oma näitlejad ja nende võimed ja oskused, mitte sellele, mida meil ei ole veel – rohkem näitlejaid ja suurt vaimustust Tšehhovi vastu. Mina, kui trupi näitejuht, arvasin, et tegemist on kompromissiga, tuleb aga tunnistada, et jällegi oli Elmo Nüganenil õigus – kui asi hästi ära teha, on tegemist geniaalse plaaniga. „Sellest, kui teie näitering jätab Tšehhovi „Kirsiaia“ lavastamata, ei juhtu maailma kultuuriloos mitte midagi märkimisväärtset, aga kui tuua lavastus välja lava taguse pilguga, võib see olla kohalikus kultuurielus märkimisväärtne.“ Ja nii juhtuski, meie tükk pälvis vabariiklikul külateatri festivalil žürii eripreemia lavastaja töö eest.

Igatahes suured tänud meie mentorile Elmo Nüganenile, kes aitas taas avastada meie „Topel-Kiiksu“ kiiksu!

Kellel näitemäng veel nägemata, on lahkesti palutud 25. oktoobril kell 19.00 Vana-Vigala Rahvamajja, kus rahvamaja sünnipäeva pidustuste raames tükk uuesti esitamisele tuleb. Kellel etendus nähtud, tasub mainida, et iga lavastus on siiski omamoodi ja kordumatu.

Astra Põlma

UUED RAAMATUD KIVI-VIGALA RAAMATUKOGUS

Ilukirjandus:

Pratchett, T. Auru juurde
Palmer, D. Enne päikesetõusu
Carr, R. Kangelane: 3. raamat
Nesbo, J. Kummitus
Galbraith, R. Kõo kukkumine
Fitzpatrick, B. Lõppmäng
Wiggs, S. Majakavaht
Montimer, C. Mitte ainult müürilill
Hill, S. Naine mustas
Willett, M. Postkaardid minevikust
Cookson, C. Puhas kui liilia
Stacey, S. Sinust sisse võetud: triloogia 2. raamat
Michaels, K. Suveöö patt: 2. raamat
McPhee, M. Sünge ja mõtlik džentelmen: 2. raamat
Brasseur, D. Truudus
Mallery, S. Unelmate pruut
Väester, S. Uus elu
Remsu, O. Supilinna armastajad: viimane osa
Ruben, A. Sinine soon kättemaksja peas

Noorsookirjandus:

Forman, G. Kui ma jään
Shepard, S. Veatu
Strandberg, M. Võti: 3. raamat
Künnapas, H. Tristan

Minu-sari:

Hudilainen, M. Minu Peterburi

Teaberaamatud:

Vilbaste, K. Jõhvikas: aretusest, retsepte
Virkus, L. Kõrvitsatoidud
Figol, I. Lihula lilltikand
Org, D. Pärimusmood: käsitöö, taaskasutusmaterjalid
Lihoi, M. Surmamõistetud märgmed: vanglamärgmik
Ots, L. Taaveti meheteod neetud külas: eesti rahvakombed
Ylinen, J. Venitusteraapia
 Esiemade pärandist inspireeritud sokikirjad
 Kalender 2015
 Liikluseeskiri ja liiklusemärgid
 Lotte atlas (Kaart)

Lastele:

Tomusk, I. Kriminaalsed automatkajad
Toomet, T. Minu kodu on Eestimaa
Kangilaski, K. Tuvi ei taha saia
Kinney, J. Ühe äpardipäevik
Wieslander, J. Mamma Muu ujub

VIGALAS UUS EUROOPA MEISTER

19. septembril toimus noorte Euroopa Meistrivõistlused sumomaadluses Valgevenes Lidas, kus väga hea tulemuse tegi Vigala neiu Heily Tiitus. Heily saavutas U12 vanusegrupis kehakaalus 40kg 1. koha ning sai pärjatud Euroopa meistriks! Samal võistlusel vanemas grupis (U14) ning samas kaalukategoorias sai ta 5. koha.

Heily on maadelnud nüüdseks 4 aastat. Kuigi treeningul keskendutakse enamasti naiste- ehk vabamaadlusele, peab Heily olude sunnil palju maadlema ka kreeka-rooma maadlust ehk teisisõnu maadleb poistega. Viimase tegevuse vastu pole tal aga enda sõnul midagi, vahel maadleb ta isegi meelsamini poiste kui tüdrukutega.

„Sumomaadlusega hakkasime tegelema, kuna sellel spordialal on noortele võistlemiseks rohkem võimalusi. Naistemaadluse Eesti meistrivõistlustel on võimalik osaleda alles 12-aastaselt, kuid sumomaadluses on olemas ka U8, U10 ja U12 meistrivõistlused, kus osaleda saab juba varasemas eas. Sumo on meile kõrvalharrastus,“ kirjeldab olukorda Heily treener Jüri Nisumaa. „Vestlesin Eesti ühe parima sumotreeneri Riho Mäega ning ta tõdes, et vaid sumomaadlusega tippu ei jõua.“

Praegu on Vigala tüdrukute treeningute lähimateks eesmärkideks siiski Eesti õpilaste meistrivõistlused naistemaadluses, lisaks oskuste arendamine ja võistluskogemuse hankimiseks ka teiste aladega tegelemine.

„Hea on koostööd teha õpilasega, kes tahab. On öeldud, et Heily on väga andekas tüdruk. Arvan, et tema andekus seisnebki tahtejõus ja järjepidevuses. Ta osaleb treeningutel ja võistlustel pidevalt. Ka oma 11. sünnipäeva võttis ta vastu maadlusvõistlustel, 4. oktoobril toimunud Vigala Lahtisel Matil,“ tunnustab Heilyt viisaduse eest Jüri Nisumaa.

Treeneri sõnul saavad tüdrukute treeningud enamasti lõpu siis, kui saabub murdeiga, mil poisid ja sõbrad muutuvad tähtsamaks. Siis ei püüa treener neid enam kinni. „Heilyl on olemas kõik, et maadlusega kaugemale jõuda, hea füüsilise baasiga on tal spordiala (sumo, naistemaadlus) valikul võimalusi rohkem. Eks lähiaastad näitavad, kui tähtsale kohale maadlus tema elus jääb. Treenerina soovin pikka koostööd.“

Jüri Nisumaa küsitles Elle Altmets

UHHUU-UUDISED!

Uhhuu-uudised naasevad väga pikalt suvepuhkuselt. Seoses pika vananaiste suvega ei saanud uudiste toimetaja puhkusest tulema. Seoses pika puhkusega on uudised seosest. Seoses sellega ärge neid lugege.

Maitse Liidu uudised!

Seoses Vene-Ukraina konfliktiga kutsub Maitse Liit oma ridadesse uusi hakkajaid nais- ja meesliikmeid. Kõikidel liitu astuda soovijatel koguneda Meremäe piiripunkti juurde. Liitu astujatele toimuvad Vene-Eesti piirilõigul katsed, mille käigus tuleb leida kohver. Kohver võib asuda siin- või sealpool piiri. Kohvri võib vajadusel ka röövida! Kõik kohvri leidjad ja selle Eesti Maitse Liidule üle andjad on täieõiguslikud liidu liikmed. NB! Kohver tuleb kindlasti ÜLE anda mitte lihtsalt ÄRA anda. Riietuda maitsekalt.

Sügis on saabunud!

Seoses sügise saabumisega kutsub Vigala Vallaviletsus kõiki kodanikke lehe koristamise talgutele. Kuna meie lehed on muutunud üsna kollaseks, siis palub vallaviletsus valla lehtedest puhtaks rookida. Alustada tuleks SL Öhtulehtedest ja paari päevaga tuleks postkastid tühjendada ka ülejäänud lehtedest. Sügisel võiks sadada vaid Vigala sõnumeid. Et vald ka lehtedest puhtaks jääks, kutsub vallaviletsus inimesi üles seisma barrikaadidele, et takistada leheautode sissesõit Vigala valla territooriumile. 22. oktoobril aga koguneme kõik käest kinni hoidma ja leheketis seisma, et protesteerida Eesti Posti vastu. Palume postkontorid sulgeda. „Vigala kollastest lehtedest puhtaks.“

Eestimaa liigub!

Seoses üleriigilise kampaaniaga „Eestimaa liigub“, kutsume ka Vigala valla rahvast liikudele. Esmesed liigud lubas välja teha Ingrid Kirss kes ostis uue kirsipunase Audi ja soovib nüüd vallaraahvale liike teha. Liigutamine toimub Poti-Silla maanteel 16. oktoobril.

Lõpetuseks üks lühiteadaanne!
„Olge terved“

Marco Parco

Võistluse eelkäijaks oli põhikoolisene maadlusturniir, kuid ambitsioonid olid suuremad: „Kaua me ikka võõrastel pidudel käime, teeme päris enda oma!“ Nii kutsutigi kokku ümbruskonna võistkonnad ja peeti maha esimene külalistega võistlus – Vigala Lahtine Matt. Esimene võistlus toimus kutsekooli võimlas 1995. aastal. Kohal oli 51 võistlejat, madistamist oli küllaga. Esikoha saavutas kaheksa kohalikku maadlejat, nende hulgas Ateena Olümpiamängudel osalenud Tarvi Thomberg ning praegune vallavalitsuse liige Vallo Asperk.

Võistlus on läbi elanud tõuse, mõõnu ja muutusi. Aastal 2000 osales võistlustel 120 maadlejat kuid 2006. aastal vaid 32. Alles 7. võistlusel hakati maadlema erinevates vanusegruppides, enne seda oli vaid üks grupp. Kaheksandal võistlusel eksperimenteeriti sumomaadlusega, kavas oli üks absoluutne kaal, mille võitis Tarvi Thomberg. Esmakordselt osalesid tüdrukud Vigala Matil 2011. aastal, Vigala oli esindatud kahe neiuga - Triinuly ning Jaanika.

Võistluse ajalugu sai alguse kutsekooli võimlast, kuid on aastaid aset leidnud ka põhikooli spordisaalis ning kultuurimajas. Hoolimata kohast ja ajast on maadlusfännid hr. Jakob Sinikas ja hr. Elmar Tekkel pea alati publiku hulgas kaasa elamas olnud. Jõuliselt on võistlust toetanud ka Vigala Vallavalitsus, kes on oma eelarvest alati midagi välja pigistanud.

Võistlus on mingil moel ka indikaator. Näiteks on Tarvi Thomberg võitnud Vigala Mati 9 korda ning tulnud olümpiamängudel 18. kohale. Temast rohkem on võite vaid Ardo Arusaar (12 esikohta), tema saavutas OM-il 8. koha. Olümpiakohast on napilt puudu Jaan Kuusik juunioril, kellel on 8

Vigala Mati võitu. Samas olümpiahõbe Heiki Nabi pole kordagi osalenud Vigala Lahtisel Matil. Ju siis kehtib reegel vaid Vigala maadlejatele.

Läbi aastate on medalikohale jõudnud üle 65 Vigala treeninggrupi maadlejat. Tänavune kahekordne Eesti meister Taavi Tikerpalu (kreeka-rooma ja vabamaadlus) oli võitmatu kuuel järjestikusel aastal. Mööda külge pole maha jooksnud ükski medalivõit, kohalik kuulsus on garanteeritud.

Tänavune võistlus sai taas peetud Vana-Vigala TTK võimlas. Osalemas oli 64 võistlejat, eriti tihe konkurents oli nooremates vanusegruppides. Oma kohustusliku võidu võttis ära ka sumomaadluse Euroopa meister Heily Tiitus. Vigala maadlejatest õnnestus veel medal võita:

Rasmus Kuik 18kg 1. koht
Rasmus Noppel 38kg 1. koht
Aron Aun 45kg 3. koht
Raido Rehepapp 55kg 3. koht
Andreas Välis 66kg 1. koht
Hannes Välis 73kg 1. koht
Urmis Veimann +73kg 1. koht
Jacom Noe +73kg 2. koht
Triinuly Veimann 45kg 1. koht
Emily Melissa Pilv 45kg 2. koht.

Lisaks 20. Vigala Lahtisele Matile täitub tänavu võistluse algatajal Olev Nisumaal 30 aastat maadlustreenerina. Selle aja jooksul on jõudnud tema käe all Eesti meistrivõistluste medalivõiduni 30 maadlejat, kes on võitnud 174 medalit. Treeningrühmast on läbi käinud lugematu arv inimesi, mistõttu tuleb ka kohalikel tantsuõhtutel tihti maadlust ette – tuletatakse vanu aegu meelde!

Jüri Nisumaa

MAADLUSTEATED

13. septembril toimusid Paikusel Leo Kreinini mälestusvõistlused:
Maret Kane 40kg 2. koht
Romanis Siiman 35kg 3. koht
Andreas Välis 69kg 3. koht
Hannes Välis 76kg 2. koht
Jacom Noe 85kg 1. koht

14. septembril Taškendis toimunud Maailmameistrivõistlustel saavutas Ardo Arusaar 30 võistleja hulgas 8. koha.

20. septembril peeti Võrus Eduard Pütsepa mälestusvõistlused:
Triinuly Veimann 42kg 1. koht
Hannes Välis 76kg 3. koht

27. septembril Lihulas toimunud Gustav Vahari mälestusvõistlustel saadi mitu head tulemust:
Romanis Siiman 35kg 1. koht
Aron Aun 45kg 1. koht
Andreas Välis 69kg 1. koht
Hannes Välis 76kg 2. koht

Jüri Nisumaa

Aunimetuse “Aasta Isa” kandidaadid

Vigala valla kultuuri- ja hariduskomisjon ootab Vigala valla “Aasta Isa” kandidaate. Aunimetuse omistatakse ühele Vigala valla rahvastikuregistris olevale isale, kelle peres kasvab või on üles kasvatatud vähemalt kaks tublit last, kes on oma töös pädevad ja tunnustatud, kes osalevad aktiivselt ühiskondlikus tegevuses, kes on perekonna väärtustamise heaks eeskujuks ka väljaspool perekonda. Taotluse “Aasta Isa” nimetamiseks võivad esitada kõik füüsilised ning juriidilised isikud. Taotlus tuleb esitada kirjalikult Vigala valla kultuuri- ja hariduskomisjonile 24. oktoober 2014 e-post: helilints@gmail.com. Kirjalik ettepanek peab sisaldama järgmiseid andmeid:

1. kandidaadi nimi ja elukoht,
2. laste arv, vanused ja nimed,
3. kandidaadi töökoht ja amet,
4. kandidaadi iseloomustus ja teenete loetelu/ tegevuse kirjeldus,
5. ettepaneku tegija nimi.

MEENUTUSI KAUGEST NOORPÕLVEST

Väljavõtted Alfred Tohver'i mälestuste vihikutest pani kokku Kaie Bergmann
Alfred käib 94. eluaastat

KAITSELIIDU ÕPPUSTEST

Kord suvel oli kuulda, et pidid olema kaitseliidu õppused, ja olidki. Olin õues, kui Rumba poolt tuli mööda maanteed kaks tanki ja kari mehi jalgsi järel. Ka tankidel olid jalad all. Tankid olid kokku löödud vineerist, kõik rattad ja roomikud olid vineeri peale värvitud. Vaenupooled pidid kokku saama Vana-Vigalas. Läksin ka sinna vaatama. Õhtul, kui hakkas juba pimenema, tuli ka Teenuse poolt vastane. Läks igaveseks raginaks ja tehti suitsukatet, lasti rakette. Oli igavest möllu, see kestis peaaegu hommikuni, surnuid ega haavatuid ei olnud näha.

POTI LAADAST

Isa korraldas nii, et kahekümnese september oli tähtaeg, kui kartulid pidid üleval olema, muidu Poti laadale, mis peeti Kivi-Vigalas, ei saa. Laat oli aga see, millest ei tahtnud küll ilma jääda – seal oli igasuguseid tembumehi, tsirkus, klounid, mootorratastega tünis sõit, esiteks ühe rattaga, pärast

kahe ja kolme rattaga. Tünn oli suur, läbimõõduga paarkümmend meetrit või rohkemgi. Tsirkuses tehti igasuguseid vigureid. Oli taltsutatud ja õpetatud loomi – ahve, kukki ja kanu, sigu. Kanala läks põlema, kukk karjus appi, siga tuli vankriga, suur veevaat oli peal, kanad tulid ämbritega seljas vett tooma. Klounil olid suured pikad jalad all, nii paari meetri kõrgused. Kogu aeg käis kõva mürtsumuusika.

Laadal müüdi igasugust kaupa, nagu nüüd öeldakse – õmblusnõelast sõjalaevani, ainult viimast ei olnud. Müüdi lehma, hobuseid, lambaid, seapõrsaid, koerakutsikaid, kukki, kanu, hanesid, kalkuneid, ainult kassipoegi ei olnud näha. Riidekraami oli igasugust – ülikonnad, palitused, kasukad, pesu, mütsid. Õnneloosi juures oli suur järjekord, sest iga pilet võitis. Mul on praegugi mõned asjad sealt alles, eriti ilus oli värviline klaas, mille vahepeal varastasid Rumba silda ehitanud venelased, saime selle hiljem kätte ning nüüd on ta mu tütre Liili juures.

Meie hulgast lahkunud:

**TIIU BALIM
MAIMU MAASIKAS
AGNES JALAKAS
VELLO PLEK
ALARI IVA**

Kallis klassivend Arne!

Siiras kaastunne

ONU
surma puhul.

Klassikaaslased XII lennust.

*Kõike võid tahta, karta ja loota.
Seda, mis tuleb, mitte keegi ei oota ...
(B.Alver)*

Mälestame

ALARI IVA

Sügav kaastunne teile Pille, Aivo, Aliina ja Lisandra.

Oese küla rahvas

Marianna Arusaar tänab kõiki sugulasi ja tuttavaid, kes olid abiks ja toeks Urmas Klementsovi ära saatmisel.

Avaldame kaastunnet Pille Ivale poja

ALARI IVA
surma puhul

Lihula Tarbijate Ühistu

Armas klassiõde Anne!

Südamlik kaastunne

EMA
surma puhul.

Klassikaaslased Kivi-Vigala koolist

Avaldame sügavat kaastunnet Anne
Külaotsale perega kalli ema

MAIMU MAASIKAS
kaotuse puhul.

Vana-Vigala Tehnika-ja Teeninduskool

Südamlik kaastunne Anne Külaots'ale ja tema perekonnale

kalli EMA
kaotuse puhul.

Kolleegid Vana-Vigala Tehnika- ja Teeninduskooli Toitlustusosakonnast Inge, Maarja, Ave, Katrin, Elle, Tiina

HEAD UUDISED RAPLA HAIGLAST

Alustame haiglas uute täiendavate arsti-vastuvõttudega, lisaks praegustele. Küsimuste korral pöörduge või helistage haigla polikliiniku registratuuri telefonidel 489 0710 või 489 0711.

Naha-ja suguhaiguste arst dr Kanni Vahvik-Heinsoo võtab vastu 1 kord kuus. Teadmiseks, kel vajadus, et dr Vahvik-Heinsoo, samuti nagu dr Helve Ambur, teeb krüoterapiat (s.o külmaravi).

Südamearst dr Heli Kaljusaar võtab vastu 1-2 korda kuus. Vastuvõtule lisaks analüüsib dr Kaljusaar oma patsientidele tehtud koormusteste, samuti teeb südame ultraheli-uuringuid.

Psühhiaater dr Tamara Babitševa võtab vastu 1 kord kuus, laupäeviti.

Rapla haigla juures hakkab 1 kord kuus olema AS Mammograafi MRT buss. (MRT – magnetresonants tomograafia). Sellele uuringule suunavad teid Rapla haigla eriarstid. Perearst suunab näidustusel teid kõigepealt eriarsti, näiteks neuroloogi vastuvõtule, kes omakorda annab saatekirja ja leiab aja uuringuks MRT bussis. Loodame, et nii saavad mitmedki haiged vajaliku diagnostilise uuringu kiiremini ja kodulähedasemalt tehtud.

Palume kõigil haigetel enne polikliiniku arstide juurde minekut läbi käia registratuurist. See kehtib nii esmas- kui korduvvisiitide korral. Ka neil juhtudel, kui eriarsti juurde minekuks pole vaja perearsti saatekirja (näiteks naistearsti või psühhiaatri vastuvõtule), on siiski vaja kõigepealt pöörduda registratuuri. Haigla polikliiniku töö oleme korraldanud nüüd selliselt, et arstide vastuvõttude aegu töötab ka registratuur, sh laupäeval, kui on psühhiaatri vastuvõtt.

Kehtima jäävad kõik senised vastuvõttud. Täiendame ka oma kodulehte www.raplahaigla.ee ja samuti oleme info edastanud perearstidele.

Esmase visiidi tasu ravikindlustatud isikutel on 5 €, polikliiniku registratuuris on võimalik tasuta sularahas või kaardimaksega.

OKTOOBRIKU SÜNNIPÄEVAD

Alma Redlich	93
Hilja Kivastik	88
Reet Nurges	65
Urmus Rukki	60
Silvi Allipere	60

Nalja, rõõmu, kingitusi
toogu kaasa sünnipäev.
Tervist, õnne, saavutusi
aga iga järgnev päev!

PALJU ÕNNE!

MÄRJAMAALE UJUMA!

Ujula on Vigala valla rahva päralt alates kella
19:00 kuni 20:30 järgmistel kolmapäevadel:

8. oktoober, 15. oktoober,
22. oktoober, 29. oktoober,
5. november, 12. november,
19. november

Buss väljub Kivi-Vigala Põhikooli eest
kell 18:15 ja Vana-Vigala bussijaamast
kell 18:30. Bussisõit 2 eurot.

Info ja eelregistreerumine bussisõiduks
tel. 489 4770; 489 4777; 526 9841

Puurkaevude ja maasoojus puuraukude
projekteerimine, puurimine,
remont ja likvideerimine.

Vee- ja kanalisatsiooniorustiku
rajamine, reovee mahutite,
septikute ning süvaveepumpade
müük ja paigaldus.

Tel: 5569 4310 info@puurvesi.ee
Taavi Hanson www.puurvesi.ee

www.metsaamet.ee

Teenused erametsaomanikule:

- Metsakinnistute ost
- Raieõiguse ost
- Metsa ülestöötamine ja vedu
- Maapinna mineraliseerimine koos külviga
- Metsamajandamise kavade koostamine

Teave e-post: info@metsaamet.ee Tel. 5615 0680, Karl Lister

Vigala Sõnumid, Kivi-Vigala küla,
Vigala vald 78001 Raplamaa
Väljaandja: Vigala Vallavalitsus
Trükk: Hansaprint OÜ

L. 25. OKTOOBRI

KELL: 19.00 ETENDUS
„A. TŠEHHOVI „KIRSIAED““
Vana-Vigala näitetrupilt „Topelt-Kiiks“

KELL: 21.00 PEOÕHTU
EESKAVAGA

TANTSUKS „RMP“

Pilet peole: 5 €, etenduse vaatamine tasuta

Peoõhtul avatud ka puhvet

Info ja laudade tellimine 56362293

MTÜ Vigala Külade Ümarlaua
koosolek toimub

29. oktoobril kell 18.00

Vana-Vigala raamatukogus.

Vana-Vigala raamatukogus
alustab tegevust

VIKIPEEDIA töötuba.

Saame kokku 6. novembril ja
4. detsembril.

Otsi üles pilte ja tekste, nii vanu kui
uusi ning hakkame koos oma küla
ajalugu ja kaasaega vikipeedias
täiendama.

Kaasa oma arvuti. Juhendab Luc Saffre

OÜ ETEST PR
ostab metsa- ja põllumaad.

Tel 50 45 215, 51 45 215,
info@est-land.ee

Toimetaja: Elle Altmets, elle@vigala.ee
Toimetajal on õigus redigeerida aval-
damiseks saadetud artikleid
Küljendus: Kurimuri OÜ

Tel 489 4770, GSM 5615 9260
Faks 489 4773
Kodulehekül: www.vigala.ee/ajaleht/ajaleht.html